Op pad met Jolanda

Jolanda Denekamp is natuurgids en freelancejournalist. Haar redactiebureau Taal en Teken verzorgt teksten op het gebied van de natuur, outdoor en cultuurhistorie. Voor de Barneveldse Krant zet ze tweewekelijks een wandel-, fiets- of kanoroute uit.

Jolanda Denekamp

Het voormalige zendstation Radio Kootwijk.

Op zoek naar **wisenten**

Sfinx waakt over Veluwse natuur rond Radio Kootwijk

Radio Kootwijk
Afstand: ong. 5 km
Start-/eindpunt: Parkeerplaats Radioweg, Radio Kootwijk
Bereikbaarheid: Radio Kootwijk is niet toegankelijk met het openbaar vervoer
Horeca: De Garage, Radioweg 3, Radio Kootwijk, 11-18 uur, weekenden, www.garage-radiokootwijk.nl
Hoogste punt: 57 meter
Honden: aangelijnd, zeker nu het wild jongen heeft
Uitrusting: stevig schoeisel, paden kunnen mul zijn
Toegankelijkheid: grotendeels open terrein waardoor het bij zonnig weer warm kan zijn, onverharde en verharde paden, glooiend.
Aansluitende routes: aangegeven met een rode lijn: route van Hoog Buurlo die begin dit jaar in de rubriek 'Op Pad met' verscheen; Veluwe Zwerfpad (www.veluwe-zwerfpad.nl)
Excursies zendstation Radio Kootwijk: www.hierradiokootwijk.nl
Excursies wisenten: www.wisentopdeveluwe.nl (excursies starten naar verwachting medio juni)

Binnenkort starten de excursies naar de wisenten in dit gebied rondom Radio Kootwijk. De wisenten, Europese bizons, dat zijn er op dit moment van schrijven nog drie, waarvan een moederdier drachtig is. Het is het proberen waard om de dieren te spotten op deze wandeling langs een deel van de afrastering van hun leefgebied. Helaas, na zo'n 5 km heb ik nog geen wisent gezien, wel 2 reeën, een Vlaamse gaai en een koekoek. Kennelijk nog een beetje schuw die wisenten. Nee, het heeft alles te maken met het wengebied waar de dieren nu nog leven. Dat is een klein terrein midden in het bos van het Infanterie Schietkamp Harskamp. Als ze over enige tijd aan elkaar en het gebied gewend zijn, worden ze 'losgelaten' in het terrein van 400 ha en kunt u ze mogelijk wel langs de afrastering spotten. Gidsen van onder meer natuureducatieorganisatie IVN uit de regio, waaronder Barneveld, gaan belangstellenden laten genieten van de wisenten en meer vertellen over dit dier. U kunt alleen begeleid dat terrein in.

LANGEGOLFZENDER Aan Radio Kootwijk bewaar ik bijzondere herinneringen: ik weet nog dat er hekken om het zendstation stonden, KPN er de scepter zwaaide en Delta Radio plannen had voor een langegolfzender. Inwoners van de gemeenten Apeldoorn en Barneveld, georganiseerd in Platform Kootwijk, lieten zich horen: hoe zat het met de mogelijke straling van die toekomstige zender en dus gezondheidsrisico's? Nog los van de landschapsvervuiling. De Raad van State torpedeerde de ideeën uiteindelijk. Eén van de belangrijkste redenen: mogelijke storingen op Defensie-apparatuur. Met het Schietkamp Harskamp om de hoek, radarpost Nieuw Milligen (officieel nu Air Operations Control Station Nieuw Milligen, AOCS NM) en militaire oefeningen in de buurt, bleek het toch niet zo'n goed plan.
De hekken werden verwijderd en de natuur gaf na jaren ontoegankelijkheid prachtige schatten prijs: zeldzame korstmossen, veldleeuweriken.

AFGELEGEN Omdat Radio Kootwijk geïsoleerd ligt, je er nooit zomaar 'langs' komt en er slechts een handje vol mensen woont, waren dat dik negentig jaar geleden ook exact de redenen om een zendstation voor de lange golf op deze plek te bouwen. Hierdoor zou permanent radiotelegrafisch contact met Nederlands-Indië mogelijk zijn. Architect Julius Maria Luthmann (1890-1973) kreeg de opdracht voor de bouw van het zendgebouw, de watertoren (voor koelwater van de zender), een gebouw waar vrijgezelle werknemers konden wonen én een blok van zes arbeiderswoningen aan de Turfbergweg. In 1923 werd het zendstation, met elementen uit de Amsterdamse Schoolstijl, officieel in gebruik genomen. Het hoofdgebouw lijkt op een Egyptische sfinx liggend in het Veluwse zand. Al snel bleek de lange golf radiotele-

grafieverbinding duur en gebrekkig. In 1928 werd vervolgens de eerste radiotelefoonverbinding hier tot stand gebracht. Een paar minuten bellen naar familie overzee kostte bijna een maandsalaris (21 gulden)! Later verzorgde het zendstation de lange afstandverbindingen voor de scheepvaart vanuit Nederland onder de roepnaam "Scheveningen Radio". In 1998 viel het doek definitief: satellietverbindingen maakten het zendstation overbodig.

NATUUR EN CULTUUR-HISTORIE Natuur en cultuur-historie liggen hier dicht bij elkaar. Vanaf de parkeerplaats passeert u direct al de watertoren, gebruikt voor het oppompen van water. Rechtsaf komt de 'sfinx' in beeld. Let eens op de details voor en op het gebouw. Waar nu nog één antennemast naast het zendstation staat, kan ik me nog herinneren dat er veel meer sprieten in het landschap omhoog staken. Een heel netwerk. Het interieur bekijken? Voor excursies: www.hierradiokootwijk.nl Zeker de moeite waard! Ter hoogte van de achterzijde van het zendstation links een open terrein waar hier en daar een dennenboom staat. Kijk eens achterom naar de imposante betonnen 'kathedraal'. Aan de overkant van de viersprong ligt rechts het Infanterie Schietterrein Harskamp met daarvoor het terrein waar de wisenten sinds kort leven. Een elektrische afrastering houdt ze binnen. Al speurend valt er helaas niet één te ontdekken, ook niet als ik richting toegangshek 8 loop. Ik keer enkele tientallen meters terug en wandel langs de woningen aan de Gerritsflesweg. Achter de huizen ziet u de afrastering opnieuw met de mogelijkheid om wisenten te zien. Neem bij zonnig weer een petje mee in dit open terrein. Ook vanaf de Burelhul is de afrastering zichtbaar, en ook ziet u hier een vennetje liggen. De koekoek laat zich horen (daar hoef je geen vogelkenner voor te zijn) en vliegt bij de bosrand over me heen. De open velden zijn ook het leefgebied van de veldleeuwerik die prachtig kan zingen. Bovenop de Turfberg staat een informatiebord dat aangeeft dat hier tussen 1948 en 1955 een radiotelescoop stond waar sterrenkundigen onderzoek deden. Tevens 'lag' er een ingegraven kuilantenne. Een magnifiek uitzicht, nu nog. Het bos weer uit, langs enkele loodsen en daar doemt het zendstation weer op. Via de klinkerweg voert de tocht naar de watertoren met daarachter het parkeerterrein.

EXTRA KILOMETERS Wie nog een aantal kilometers extra wil maken kan deze route koppelen aan de route van Hoog Buurlo die begin dit jaar in deze rubriek verscheen. Vanuit Radio Kootwijk is het zo'n 1,5 km naar de schaapskooi van Hoog Buurlo voor de aansluiting (rode lijn op de routekaart, start v.a. rechterhoek parkeerplaats, smal bospaadje). U kunt natuurlijk ook met uw auto of fiets naar Hoog Buurlo rijden en starten op de parkeerplaats.

Jolanda Denekamp

Watertoren voor het oppompen van koelwater.

Jolanda Denekamp

Detail zendstation Radio Kootwijk: een masker met geopende mond waarvan geluidsgolven uitgaan, geflankeerd door twee luisterende vrouwenfiguren - een Europese en een Oosterse die de verbinding tussen Oost en West symboliseren - met ernaast de tekst 'radio zendstation'.

Yvonne Verhoef

Er lopen nu drie wisenten in het gebied.

Jolanda Denekamp

Aan het aantal takkenkransen valt de leeftijd van een den te bepalen.

Turfberg met uitzicht: hier stonden een kuilantenne en radiotelescoop.

r.a. = rechtsaf
l.a. = linksaf
r.dr. = rechtdoor

Route

Parkeren op de parkeerplaats aan de Radioweg, achter de watertoren. In de hoek van het parkeerterrein tussen de paaltjes door zand/grindpaadje op.
R.dr. over het terras van horeca De Garage.
R.dr. tussen paaltjes door zandpad op. Rechts ziet u het zendstation van Radio Kootwijk.
Einde r.a. klinkerweg, naar het zendstation.
R.dr. over het 'terras', langs de koelvijver naar het zendstation.
Links voor zendstation door hek (als het hek dicht is, links om het zendstation lopen), fietspad op.
1e pad l.a. (tegenover paddenstoel 71555/001 ri. Harskamp)
Kijk halverwege dit betonnen pad eens achterom voor een blik op het markante zendstation.
Op viersprong betonnen fietspad langs zandweg, oversteken; zandweg langs afrastering in.
L.a. langs houten slagboom, asfaltweg langs huizen Gerritsfles.
Einde l.a.
Op viersprong r.a. (Burelhul), zandweg met fietspad.
L.a. langs oranje Staatsbosbeheer-bord Veluwe Radio Kootwijk tussen paaltjes door bospad in heuvel op.
Links aanhouden naar picknicktafel.
U staat op de Turfberg (E).
Na picknicktafel bospaadje r.a. afdalen.
L.a.
Rechts aanhouden.
Einde r.a. grindweg.
Direct na de bocht l.a. smal paadje in naar gebouw.
Recht oversteken, trapje op.
R.dr. tussen gebouwen door.
Langs slagboom, rechts aanhouden (zicht op zendstation).
Einde r.a. klinkerweg.
L.a. voor bushokje met glas, tegelpad op naar watertoren.
Rechts om watertoren heen.
R.a. en u bent u weer op de parkeerplaats.